

Tetem

Geadviseerd subsidiebedrag: **€ 0**

Gevraagd subsidiebedrag: € 225.000

Over de instelling

Stichting Tetem kunstruimte (hierna: Tetem) is een 'onderzoekend presentatieplatform', gevestigd in Enschede. Ze werkt vanuit de digitale cultuur en legt verbanden met beeldende kunst, techniek en wetenschap. Tetem wil mensen stimuleren zich een mening te vormen over de technologische veranderingen in de maatschappij.

De instelling profileert zich vierledig: als ontwikkelaar en productiehuis, als onderzoeker, als programmamaker en als 'verbinder' die een cultureel en op maken gericht ecosysteem voor de regio ontwikkelt. Artistiek en ontwerpend onderzoek vormt het hart van het productiehuis en de basis voor de (interdisciplinaire) programmering. In het productiehuis is zowel de *midcareer* kunstenaar als het jonge talent welkom.

Tetem heeft twee (grotendeels overeenkomende) BIS-aanvragen ingediend: één in het kader van het artikel Presentatie-instellingen en één in het kader van het artikel Ontwikkelinstellingen. Dit advies heeft betrekking op de aanvraag in het kader van het artikel Presentatie-instellingen.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.30 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Tetem kunstruimte geen subsidie toe te kennen.

De raad erkent en bewondert de (brede) ontwikkel- en netwerkfunctie die Tetem in de regio heeft. Echter, als presentatie-instelling komt Tetem naar het oordeel van de raad niet in aanmerking voor de BIS. Daarvoor sluit de artistieke/inhoudelijke kwaliteit te weinig aan bij de eisen die aan een presentatie-instelling in de BIS worden gesteld. Haar programmering is onvoldoende toonaangevend en ze opereert te beperkt in een internationale context. Met haar huidige profiel, dat sterk is gericht op genre-ontwikkeling en talentontwikkeling, legt Tetem verhoudingsgewijs meer nadruk op haar ontwikkelfunctie dan op haar presentatiefunctie.

Tetem is een organisatie die nog volop in ontwikkeling is. Ze komt gedegen en ambitieus over. De omgang met de codes is overwegend goed.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

Tetem is een opvallend ondernemende instelling, die de afgelopen jaren in rap tempo en met een bescheiden budget is gegroeid naar een organisatie met regionale uitstraling en relevante samenwerkingspartners, ook elders in Nederland. In de periode 2021 - 2024 werkt Tetem met twee programmaliijnen: 'Happy Incidents' en 'Society 5.1'. Deze zoomen in op respectievelijk het belang van intermenselijke relaties in het technologische tijdperk en een maatschappelijk waardevolle inzet van techniek. Binnen deze lijnen wordt met thema's gewerkt: 'technologie en ethiek' ('Dark Ethics'), 'technologie en esthetiek' ('Aesthetic Paradoxes') en 'technologie en het onverwachte' ('Creating New Horizons'). Makers binnen deze thema's zijn Arvid Jense & Marie Caye, Roos Groothuizen, Femke Herregraven, Ali Eslami, Zoro Feigl en Mary Ponomareva. Ook voor Talent@Tetem is al een aantal mensen geselecteerd: Jacco Borggreve, Sarjon Dali, Hannelotte van Elst, Juliannne Menke en Erik Peters. Er zijn allianties met presentatie- en ontwikkelinstellingen elders in Nederland, zoals GOGBOT, Manifestations, TEC ART, Waag technology & society en V2_.

De raad vindt de focus op technologie onderscheidend en passend bij de regio, maar de invulling ervan voor een presentatie-instelling niet oorspronkelijk genoeg om van landelijk belang te zijn. De focus is vrij smal voor een BIS-instelling, maar belangrijker is het gemis aan een visie op, en bewustzijn van het bredere artistieke discours waartoe een BIS-instelling zich moet verhouden. De focus op technologie lijkt over te hellen naar makerschap en beleving, daar waar in de sector artistieke zeggingskracht, kritische benadering en innovatie essentieel zijn, misschien wel juist als het gaat over technologie. De instelling biedt ook weinig zicht op hoe ze haar vraagstellingen laat doorwerken in de manier van presenteren, een belangrijk facet van curatorschap.

Vernieuwing

In 2017 – 2018 nam Tetem, toen gesubsidieerd door het Mondriaan Fonds, deel aan de professionaliseringsregeling van de provincie Overijssel. Sindsdien heeft Tetem de digitale cultuur als vertrekpunt. De koers van de instelling is dus nog relatief nieuw.

Tetem vervult haar vernieuwende rol naar het oordeel van de raad meer op maatschappelijk dan op artistiek niveau. Tetem zoekt nieuwe thema's op binnen de technologie en de wisselwerking tussen mens en technologie, maar is in het artistieke discours geen voorloper (zie 'Artistieke/inhoudelijke kwaliteit').

Wel draagt Tetem met een productiehuisfunctie voor jonge professionals ruimschoots bij aan talentontwikkeling en maakt ze veel werk van verbinding in de regio met uitgebreide educatie- en participatieprogramma's; Tetem is niet voor niets onderdeel van de 'Proeftuin Maakplaatsen-Generators' in Twente.

Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering

Tetem heeft goede stappen gezet met betrekking tot *fair pay*. Na de publicatie van de Fair Practice Code in 2017 is er een vierjarenplan opgesteld, met als ambitie een eerlijke honorering in 2020. Die deadline lijkt de instelling te halen. De beloning voor alle medewerkers – vaste, tijdelijke, freelance, vrijwillige medewerkers en stagiairs – is al of wordt nog verbeterd. Voor kunstenaars en ontwerpers wordt gewerkt met de 'Richtlijn kunstenaarshonoraria', zoals opgesteld door Beeldende Kunst Nederland (BKNL). Tetem gaat in mindere mate in op de secundaire arbeidsvoorwaarden, zoals ontwikkelingskansen voor medewerkers of opslagen voor zzp'ers voor sociale lasten en dergelijke. Wel is er sinds 2019 een pensioenregeling.

Tetem is financieel gezond en schept ook een toekomstbeeld dat vertrouwen wekt. In de fors hogere begroting voor 2021 – 2024 wordt niet alleen uitgegaan van toenemende subsidie-inkomsten, maar ook van hogere bijdragen uit private middelen en publieksinkomsten. De financieringsmix is goed en Tetem heeft – hoewel in stenen – een flink eigen vermogen. De kosten als gevolg van het wegwerken van afwijkingen van Fair Practice Code of structurele indexatie van de personele lasten, lijken te zijn opgenomen in de begroting.

Wel heeft Tetem verzuimd de presentatiefunctie helder te specificeren in de 'Toelichting op de begroting'. Omdat de instelling bij twee artikelen heeft ingediend met vrijwel hetzelfde activiteitenplan, kan er geen sprake zijn van een dubbele honorering. Daardoor ontstaat per definitie een tekort op de ingediende begroting.

Bevordering van educatie en participatie (inclusief publieksbenadering)

De raad heeft bewondering voor de actieve, brede inzet van Tetem op het gebied van educatie en participatie. Zo is er een randprogrammering ('events') bestaande uit activiteiten als *artist talks*, ontwerpateliers, symposia, kennisateliers en workshops. Een deel wordt gemaakt in samenwerking met culturele verenigingen en zorg- en welzijnspartners. Ook heeft Tetem een uitgebreid educatief aanbod. Er is een binnenschools programma voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs en mbo, in samenwerking met Rijksmuseum Twente en de Museumfabriek en met een verwacht bereik van 32.000, het gemiddelde van de afgelopen jaren.

Daarnaast biedt de instelling een talentontwikkelingsprogramma voor voortgezet onderwijs en mbo ('4Talent') en kunnen kinderen en volwassenen dagelijks aan de slag in het 'Exploring-Lab'. Via het MakerFestivalTwente en de stadsprogrammering betreft Tetem een breed publiek. Ze deelt haar kennis en netwerk met de Twentse Maakplaatsen, die een activiteitenprogramma voor kinderen en volwassenen bieden gericht op technologie, digitalisering en maakprocessen) en de underground cultuurmakers in Twente, de zogenaamde *Generators*.

Vraagtekens heeft de raad bij het karakter van de publieksprogrammering. Tetem maakt onvoldoende duidelijk of daarbinnen ook aandacht is voor de rol en de waarde van kunst en de kunstenaar. Nu is de insteek zo praktisch en maatschappijgericht, dat het lijkt alsof de artistieke kant van Tetems technologieverhaal niet of nauwelijks aan bod komt.

De marketingstrategie van de instelling is helder en realistisch, maar wel hoofdzakelijk gericht op bestaand publiek. De raad mist een concrete aanpak voor het bereiken van een divers publiek, een ambitie van Tetem. Publiek buiten de regio wordt vooral (voor 70 procent) bereikt via tentoonstellingen op locaties van partners. Van de bezoekers aan tentoonstellingen in eigen huis komt 30 procent van buiten de regio.

Geografische spreiding

Tetem is gevestigd in Enschede en is in de regio uitstekend geworteld. De instelling maakt deel uit van de Overijsselse Culturele Basisinfrastructuur en werkt structureel samen met veertig Maakplaatsen en elf *Generators*. Ze vervult een actieve rol in de kennisdeling tussen organisaties en heeft allianties met bedrijven, het maatschappelijke middenveld en onderwijsinstellingen van basisschool tot universiteit. Partners participeren in onderzoek en zijn cocreator van activiteiten. In het platform Cultuureducatie Enschede en het netwerk CMK Overijssel vervult Tetem naar eigen zeggen een voortrekkersrol.

Toepassing Fair Practice Code

De raad beoordeelt Tetems toepassing van en reflectie op de Fair Practice Code als goed. De afgelopen jaren is een inhaalslag gemaakt wat betreft *fair pay* (zie 'Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering') en de instelling neemt actief deel aan de sociale dialoog. Ze leverde onder andere een bijdrage aan de totstandkoming van de 'Richtlijn functie- en loongebouw presentatie-instellingen voor beeldende kunst' zoals opgesteld door De Zaak Nu en hanteert de 'Richtlijn kunstenaarshonoraria'.

Toepassing Governance Code Cultuur

Tetem reflecteert goed op de Governance Code Cultuur. Ze kent haar zwakke punten, zoals een te kleine en qua leeftijd en culturele diversiteit te eenzijdig

samengestelde raad van toezicht, en stelt zichzelf concrete doelstellingen voor de komende periode. De raad heeft er vertrouwen in dat de zwakke punten worden weggewerkt. Tetem evalueert aan de hand van de richtlijnen zoals beschreven door Cultuur+Ondernemen.

Toepassing Code Diversiteit en Inclusie

De raad vindt de omgang van Tetem met de Code Diversiteit en Inclusie realistisch en reflectief. De vier p's worden zorgvuldig geadresseerd en Tetem weet waaraan zij nog moet werken; ze vindt dat haar programmering als geheel inclusiever kan, en dat het publiek nog meer divers kan zijn. Tegelijkertijd heeft Tetem te maken met de typische sociale geografie van Twente, die de operationalisering van haar beleid naar eigen zeggen niet eenvoudig maakt. Tussen de culturele diversiteit van de bevolkingssamenstelling in de grote en kleine gemeenten bestaan grote verschillen, het gemiddelde opleidingsniveau en het gemiddelde inkomen in Twente zijn lager dan in de rest van Nederland.

In 2024 wil Tetem wil op alle vlakken een inclusieve en diverse organisatie zijn. Er is een meerjarenprogramma opgesteld met de Adviesraad voor Burgerschap en Integratie. Hierin wordt gewerkt aan de bekendheid van programmamedewerkers met niet-westerse digitale culturen en kunstenaars. Tetem probeert het organisatiebewustzijn ten aanzien van diversiteit en inclusie te blijven voeden door de code regelmatig te agenderen, ook in het excursie- en ontwikkelprogramma voor medewerkers.

Bijdrage aan pluriformiteit en vernieuwing van genres in de BIS

Tetem houdt zich bezig met digitale cultuur, een genre dat al in beperkte mate in de BIS vertegenwoordigd is. De bijdrage die Tetem levert aan de pluriformiteit van de BIS, is daarmee gering.